

Peride Celal
JAGUAR

Peride Celal
JAGUAR

TÜRK YAZARLARI

1. basım: 1978, Milliyet
2. basım: 1996, Can

ISBN 975-510-659-6

© Peride Celal / Can Yayınları Ltd. Şti. (1996)

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,

Özal Basımevinde basıldı. (1996)

Dizgi: Bedriye Başkan

Peride Celal JAGUAR

ÖYKÜLER

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

PERİDE CELAL'İN
CAN YAYINLARINDAKİ
ÖBÜR KİTAPLARI

BİR HANİMEFENDİNİN ÖLÜMÜ / iki öykü
GECENİN UCUNDA / roman
ÜÇ YİRMİ DÖRT SAAT / roman
KURTLAR / roman
MEKTUP / öykü

Peride Celal, 1916 yılında İstanbul'da doğdu. Saint Pulchérie Fransız okulunda okudu. Bir süre İsviçre'de Bern'de Basın Ataşeliğinde çalıştı Yazı hayatına. Yedi Gün Dergisinde yayınladığı bir öyküsüyle başladı (1935), bunu Son Posta, Cumhuriyet, Tan, Milliyet gazetele-
rindeki öykü, röportaj ve romanları izledi. Yazı hayatının ilk on beş yılında aşk ve serüven romanlarıyla tanındı. Bu romanlar arasında *Sönen Alev* (1938), *Yaz Yağmuru* (1940), *Ana Kız* (1941), *Kızıl Vazo* (19941), *Ben Vurmadım* (1942), *Atmaca* (1944), *Aşkın Doğuşu* (1944), *Yıldız Tepe* (1945), *Dar Yol* (1949) vardır. Daha sonra *Peride Celal*'in yazarlığında büyük bir dönüşüm görülür. Daha gerçekçi, daha toplumsal bir bakışla yazdığı bu yeni dönemin kitapları şunlardır: *Üç Kadının Romanı* (1954) *Kırkıncı oda* (1958), *Gecenin Ucunda* (1963), *Güz Şarkısı* (1966), *Evli Bir Kadının Günlüğünden* (1971), *Üç Yirmi Dört Saat* (1971), *Jaguar* (1978), *Bir Hanımefendinin Ölümü*(19981), *Pay Davası* (1985), *Üç Kadın* (1987), *Kurtlar* (1991), *Mektup* (1994). *Peride Celal*, *Üç Yirmi Dört Saat* adlı romanıyla '1977 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü'nü,' *Kurtlar* adlı romanıyla da '1991 Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazandı. 1996'da 15'inci İstanbul Kitap Fuarı'nda TÜYAP'ın 'Onur Konuğu' seçildi.

İÇİNDEKİLER

Jaguar	7
Bir Yaz Gecesi Öyküsü	111
Putana	121
Çocuk	133
Plajda	155

JAGUAR

I

Kız bağırdı:

– Mercedes 220 AS!

Kadın, dalmış memesindeki çocuğu seyrediyordu. Evleri zangırdata zangırdata dar yokuştan söküp giden güzelim beyaz Mercedes'i görmedi bile.

– Püüüüüffff! dedi, kız. İşte bir de kaplumbağa geliyor, şuna bak, şu külüstüre, içindekiler de külüstür, turşu gibi herifler.

Her yanı oynayan, burnu ezilmiş bir Volkswagen indi yokuştan. Kadın gene bakmadı.

Kız, cumbanın içinde dikiliverdi öfkeli.

– Benim bildiğim, Arapları sevmeyenler Amerikalılardır. Bizde belki alay ederler, ama kötülük yapmazlar hiç olmazsa. Mahallede sana söz eden var mı? Çocuklara kulak asma, mahalle piçleri işte... Ya Amerika'da olsaydın! Orada sinemalar, arabalar, dükkânlar bile hepsi ayrıymış, beyazların olduğu yere Araplar giremezmiş, düşün! Babam da diyor: "Orada olsa ne yapardı?" diyor. "Oralarda linc ediyorlar Arapları," diyor. Bak senin kocan...

Sözü yarıda kesip, yokuşun başına dönüverdi yüzünü. Gelen arabayı görünce omuz silkti. Kocaman, kuyruklu, eski model bir Chevrolet, hantal hantal, sallanarak indi yokuşu. İçindeki adamlardan biri yılışarak birşeyler söylediyen yanındakilere, kıza bakıp.

– Hayvan! diye bağırdı arabanın arkasından kız.

Adamın, kendisini gösterip ayıp bir laf ettiğini anlamıştı.

– Hiç sevmiyorum şu kuyrukluları, diye mırıldandı. İçindekiler de kuyruklu, o da başka! Chevrolet modası çoktan geçti. Yol kapamaktan başka bir şeye yaramıyorlar. Babam söylüyor, öyle de benzin yiyormuş bunlar. Bak, ne diyordum... Senin kocan aslında o kadar da kötü insan sayılmaz doğrusu. Aç açık bırakmıyor sizi. Çocuğunu da çok seviyor. Her zaman böyle kaçamaklar yapar o kardeş! Kaç kez alıp başını gitti, sen hâlâ alışamadın.

Sarı Kâhya, uzun boyu, geniş omuzlarıyla koskocaman, gözünün önünde canlanınca eğilip sokağa tükürmekten kendini alamadı. Sevmezdi herifi. Ne zaman beyaz, patiska perdeyi çekip pencerede görünse, bir titreme, korkuya benzer bir sıcaklık sarıverirdi içini. En çok da bu yüzden kızardı ya adama. Pis, kendini beğenmiş bir gülüşü vardı herifin. Pencerenin içinde yarıya kadar çıplak, kocaman kıllı goril gibi göründü mü, öyle gerinerek, kaşınarak... Saçları gibi sapsarıydı herifin göğsündeki kıllar. Hem de kıvrır kıvrır.

Kadın memedeki çocuktan başını kaldırıp dalgın baktı,

– Ama bugünle üç gün geçti, hiç haber yok, dedi.

– Gelir gelir, sen meraklanma, diye söylendi kız baştan savarcasına.

Nesini sever o itoğlütün, diye geçti aklından. Korkardı o da herkes gibi Sarı Kâhyadan. Bıçkının biri. Bütün bütün kızdırmak da olmaz. Ahbaplık etmezdi mahallede çok kişi onunla. Sokakta geçerken şöyle bir selam, hepsi o kadar. Namuslu adam, babası gibi olurdu. Üstelik çalışkan ve akıllı. Koskoca benzin istasyonunu, garajı çekip çevirmek kolay mı? Patron ne diyordu: "O benim elim ayağım," diyordu. Arabadan, motordan öyle iyi anlardı ki babası...

Sarı kuşaklı, hurda bir dolmuş iniyordu yokuşu. Dudak büktü kız. Cumbaya bakıp gülen dolmuşçuya dilini çıkardı. Konuşuyordu bir yandan Arabikoyla.

– Gelir, üzme canını. Nasıl olsa bakkal kasap verisiye veriyor. Hepsi biliyorlar halini. Aç açık değilsin hiç olmazsa.

Kadın güzel siyah gözlerini kocaman kocaman açarak,
– Benim sızlandığım yok o yandan, dedi.

Aklı başka bir şeye takılmışa benziyordu. Yavaşça sordu:

– Ne demek demin dediğin o 'linç' sözü?

– Bir sürü insan birden saldırır, kolunu budunu kırar, ölünceye kadar döverlermiş insanı.

– Aman Allahım! Ne korkunç şey o öyle!

Memesine yapışmış emen bebesine bakıyordu korkuyla.

– Neyse buncağız beyaz hiç olmazsa, diye mırıldandı.

– Diyorum ya, kaderine boyun eğeceksin. Linç etmiyorlar burada insanları kara, sarı diye hiç olmazsa.

Ay, aman! Bıkmıştı bu Arap karısından artık. Sabah-tan akşama kadar sızlanıp dursun, başka işi yok. Sümüklü bebesi memesine sülük gibi yapışmış. Öfkesini açıklayıverdi:

– Ağzını açıp bir doğru gülmesini bilmezsin sen de be!

– A! Öyle bir gülerim ki, dedi, öbürü alınmış. Her şeyin sırası var.

Sitemle bakıyordu kıza. Kapkara, tatlı yüzlü, gençcikti. Boynu, yanakları ter içinde, gergin, cilalı parlıyordu gün ışığında. Kıvrır kıvrır kısacık saçları, mora çalan etli dudakları vardı. Kucağındaki bebeğin rengi tam kara değildi, sarıya çalıyordu. Kadının kara kollarının arasında görünüşü oldukça beyazdı.

– Sıralı sırasız meme veriyorsun oğlana, dedi kız. Kucak arsızı yaptın fakiri, muncık da muncık. Sonra da söylen dur: "Bak beyaz bu oğlan! Bugün daha beyaz! Senin gibi beyaz! Beyaz... Beyaz!" Aklını aldı karalık senin valla!

Kadın başını eğdi, bebesini seyre koyuldu. Kız ne derse desin çocuk beyazdı. Gözleri Arap gözüydü. Bunu kabulleniyordu. Yuvarlak yuvarlak, koskocamandı gözbebekleri. Kirpikleri uzun, saçları dalgalıydı. babasınıninkiler gibi. Biraz daha büyüsün. Büyüdükçe rengi daha açılacaktı belli. Öyle ki sonunda kimse anlamayacaktı onun ne olduğunu. Beyazların arasında bir beyaz işte! Babası olacak herif oğlunu 'Çifte kavrulmuş,' diye severdi. Çok severdi ama. Nerelerde sürter şimdi kimbilir, diye içini çekti kadın. Hangi kerhanede, hangi orospunun koynunda! Bu oğlanın rengi açılmaz da, böyle sarı-kara kalırsa büyüyünce de!.. Kadın bunları düşünüyor, bir yandan da kıza laf yetiştirmeye çabalıyordu:

– Haklı değil miyim yani! Haklıyım, haklı! Derdin türlü bende kardeş! İlk günler ne kadar korktum oğlanın rengi açılmayacak, kara kalacak, diye bilsen! İyicene koyuydu, sen de biliyorsun ya. Sonraları açılı açılıverdi. Daha da açılacak, Ebenin annesi söyledi, biliyorum. Analık işte. Sen ne diyorsun, neydi o, 'linç' mi nedir?

– Amerika'da dedik sana, yalnız Amerika'da!

Yüzü gülüverdi kızın.

– Chevrolet! Yeni bu! 66 İmpala! Renge bak, renge sen!

Kromeleri pırıl pırıl, yeşil, yepyeni bir araba, bozuk yolda yaylanarak süzülüp aktı aşağı doğru.

Kadın, bebesini göğsüne bastırarak eğilip baktı arabanın arkasından.

– Bu Chevrolet her zaman bu saatte geçer yoldan, dedi. Şişman bir karı var içinde, palyaço gibi de boyalı.

Bilirim bilirim gibilerden başını sallayarak güldü kız. Kollarının üzerine abanarak, başını dayadı camın pervazına. Yayılıp kaldı güneşe karşı cumbanın içinde.

Sabahın bu saatini severdi. Tenha olurdu yokuş. Muhhtarın perdeleri kapalı. Hasta karısı uykuda. Oğlan çoktan üniversitenin yolunu tutmuştur. O kadar çirkin olmasa? İçini çekti derin derin. İpek kravatların çeşidi beyimde.

Gömleğin kolları bir karış dışarıda, düdük, daracık pantolon, yırtmaçlı ceket. Muhtarın oğluyum, pembe evde oturuyorum, üniversiteliyim, diye bir kurum, bir kurum be-yimizde. Badiğin biriymiş, kurbağa gözleri varmış o başka. Yüzü sivilce dolu üstelik.

– O Muhtarın oğlu var ya, diye güldü. Ne badik şey ama! Kendini beğenmiş, züppe!

– Kolay mı, dedi kadın, Muhtarın oğlu olmak!

– Vızgelir bana, vız...

Gerçekte vızgelmiyordu pek. Muhtarın oğluydu herif işte! Pembe evde oturuyordu. Pembe evin yüzünü modaya uyup betebeyle kaplamışlardı. Ayna gibi parlıyordu güneş-te ev. Balkonda sardunyalar, sakız gibi tül perdeler, kadife koltuklar, radyo da var Muhtarın evinde, buzdolabı da. Bütün mahalle titrer karşısında herifin. Sarı Kâhya bile! Bir kez eve dönmeyi uzatmıştı da park yeri elinden gidi-yordu az kalsın. "Aman, bana ne be!" diye söylendi öfkey-le içinden. Gene de Muhtara olan korkulu saygısını yene-miyordu. Mahallenin bütün kızlarının gözü betebeyle dö-şenmiş pembe evdeydi. O ev yokuşta tekti doğrusu. Ban-yosu da vardı evin, hale bakın siz!

– Ama arabası yok herifin! dedi yüksek sesle.

Çok sevindi Muhtarın arabası olmayışına.

Omuz silkti, dudak büktü keyifli.

– Bir adamın arabası yok mu, bir şeyi yok demektir.

Sokağa bakıp, şu arabalar da olmasa, diye geçirdi için-den. Mahalle sessizdi. İş saatiydi evlerde. Ev işi sevmezdi o. Gezme, sinema severdi. Fotoroman okumak severdi. Gü-zel araba, süslü giysiler, gülmek, eğlenmek severdi.

Gün ilerlediğinde, yukarı büyük yol tıkanığında, va-pura yetişmek için arabalar kestirmeden yokuşa akarlardı. İşte o zaman sokak şenlenirdi. Kız, bütün arabaların, piya-saya çıktıkları yılları, ne marka olduklarını bilirdi. Ha-cı'nın torununu bile mat etmişti bilgisiyle. Babasını da şa-şırtırdı sırasında, Thunderbird'lerden, Mustang'lardan, Comet'lerden söz edip. Bugün hiç şansı yoktu arabadan

yana yokuşun. Arka arkaya iki Ford, bir eski Buick geçti. Başını kaldırıp bakmadı bile kız. Sonra her yanı sallanan, çamurlukları yer yer aşınıp boyası çıkmış bir Chevrolet indi yokuştan. Yeşil Pontiac'ı görünce şöyle bir kııldadı yerinde kız, yüzü güler gibi oldu.

– Bak bu fena değil, diye gösterdi karşı cumbadakine Omuz silkti kadın.

– Saat on oldu mu ardı arkası kesilmez artık kardeş!

– Rengi de güzel doğrusu! Gıcır gıcır, yepyeni...

– Sen şu gelene, kıcı delikliye bak! Cilalı pabuca benziyor valla! Araba güzel, içindeki de.

Kıkır kıkır güldü kız.

– Aman sen de, adi bir Studebaker o be! Eski model, içindeki de öyle. Bak, bak bu da küçük kurbağacık! Volkswagen... Alman olmalı içindekiler. Yabancı plaka, gördün mü?

– Nasıl da bilirsin hepsinin neyin nesi olduklarını! diye şaşırıp kaldı kadın.

Çocuğun, uykusunda dişlediği meme ucunu kurtarmak için bebenin burnunu sıkıverdi, yüzünü buruşturup.

Kız, gözleri yokuşun başında, bilgiç bilgiç sıralıyordu:

– İşte bir kara kutu Citroen, gene bir Pontiac, eski model. Bir Chevrolet, al bir Chevrolet daha! A...A... Herife bak!

Herif dediği, kutu gibi küçük bir Jeep'den uzanmış gülen gencecik bir erdi. Geçip giderken bağardı onlara doğru:

– Orada, havaya asılmış, ne konuşuyorsunuz çıtıpıtılar!

İki kadın güldüler 'çıtıpıtı,' sözcüğüne. Oğlanın güneşte parlayan saf, alaycı gözlerini görmüşlerdi. "Çıtıpıtılar..." diye türkü söyler gibi mırıldanmaya koyuldu kız. Havaya asılmış, küçük cumbada oturmak, her gün birşeyler olacakmışçasına beklemek! Araba markalarını sayıp burnunun dibindeki komşularla söyleşmekten bıkmıştı çoktan. Başka yapacak şey yoktu. Biri gelip beni buradan

alıncaya kadar. Bir kez gelmişti herifin biri. Omuz silkiyordu. Pulsuz bir berber kalfası! Elinin altında oynayan şu eski çürümüş tahtalara bak, dizlerinin altında çökmüş gıcırdayan şu külüstür sedire bak! Karşımda suratsız bir Arap karısı... Sesi sönüyordu yavaştan, 'Çıtıpıtılar... Çıtıpıtılar...' derken. İcini çekerek,

– Ben gitmek isterdim buradan, dedi, bir güzel arabaya binip, şöyle kayar gibi, vızzz... diye.

– Yo, doğrusu bu sokak eğlencelidir, diye karşı çıktı, kadın. Diyeceğim yok benim. Ev çürük ama, daha tutuyor her yanı. Kışınsa iki odunla ısınıyor. Ah, bir de...

Kızın bakışını görünce, sözünün ardını getiremedi. Bir de şu benim herif sağlıcakla dönse eve,' diye geçirdi içinden. Hem nesi vardı sokağın, evlerin? Anlamıyordu doğrusu. Bu kız da kudurmuş, canı başka şey çekiyor, belli. Üstelik otomobil delisi. Şu güzelim sokağa bak sen, güneş içinde. İnsanlara, arabalara bak. Herkesin mutlu olduğunu biliyordu kadın, kendisinden başka. Kocası olacak, o domuz herifin yüzünden. Şimdi yokuştan yukarı çıktığını görsem, deri ceketinin önü açık, sarı saçları terli, kıvrır kıvrır, alnında üç kırışık, çatılmış kaşlar... Herif gideli öfkesini, dayağını bile arar olmuştu. Yüreği çarpıyordu deli deli onu düşünürken. Utanıyordu da biraz yüzüzlüğünden. Doğrudu, toparlandı pencerenin önünde. Bebesini sallamaya koyuldu hafiften göğsünde. Belli etmeden kızı süzüyordu. İşte şuracıkta, pencerenin önünde oturuyoruz, nemiz eksik? diye soruyordu kendi kendine. Hele şu kız! Beyaz olduğu için sevinmeli, güzelliğine sevinmeli, benim gibi gözü yollarda elin vefasızını beklemediği için sevinmeli!.. Oysa kız somurtuyordu işte! Yürek yoktu bu kızda valla! Ne mahalleyi, ne insanların, hiçbir şeyi sevmezdi. Gözü, gönlü güzel arabalarda. Ekmek elden su gölden, babası getirsin, küçük hanım yesin afiyetle. Evin, sokağın nesi varmış! Mahallenin nesi varmış sanki!

Yokuşun ortasına fırlamış, cumbalarıyla burun buruna iki ahşap evin, orasından burasından dökülen kara tah-

talariyla eskilikte bir örneği daha yoktu mahallede. Turistler gelirdi sırasında, daha çok yazları. Eğrilmiş cumbaları, bel vermiş dayanakları, aşağı katlardaki çürümüş kafesleriyle iki evin resimlerini çekmek için. Durup durup bakarlardı burun buruna vermiş küçük cumbalara; sonra, aşağıda, taşları yerde yatan, kırık dökük küçük mezarlığa, eski hamama, mahalle içlerine resim çekmeye giderlerdi. Bir de Hacı'nın duvar kenarına çekilmiş, külüstür çekçek arabasını seyre doyamaz, içine binip gülüşe itişe resim çektiydikleri bile olurdu.

Turistleri hiç sevmezdi kız. Demir parmaklıkların arkasına kapanmış tutsaklar gibi sıkılıp katılırdı içi yabancılar sokağı sardıklarında. Ulan, ulan, biz neyiz! Hayvanat bahçesi mi burası be! diye bağırması bir gün yanlarındaki o rehber dedikleri herife. Birinde de mahallenin çocuklarını toplayıp taşla sopayla kovalamıştı onları yokuştan aşağı. Ne eğlenmişlerdi o gün! Kim ne derse desin, mahallenin ayıbyıydı bu evler. Babası, Muhtara kızıyordu, ama adamın hakkı vardı. Sokaktaki bütün kara evleri yıkmak en doğrusuydu. Mezarlığı, çeşmeyi, hatta hamamı bile kaldırmalı ortadan, diye düşündü. Açarsın yolu bir güzel, mezarlığın yerine bir çocuk bahçesi. Hamamın yerine bir sıra dükân. Yolu genişlettin mi, aşağıya doğru iyice, sokak değerlenir, arsalar para eder. Eski evlerin yerine dik betebelerle renkli sıram sıram apartmanları, bir kat edindi mi, gel keyfim gel! Babası, arabacı Hacı, Sarı Kâhya, bir sürü mıymıntı bunlar. Korkak hepsi. İş bilmez budalalar. Bu zamanda elden mal çıkartmak doğru değilmiş, müteahhitlerin fendi-ne yanar, elindekinden de olurmuş insan. Hilebaz doluymuş dünya. Muhtar da o hilebazlardan biriymiş. Lafa bak! Yoldan geçen şu arabalar da olmasa, o zaman felaketti. Yokuşun bütün eğlencesi otomobiller olduğuna göre. Bir de aşağıda, mezarlık çukurunda çocukların coşku dolu bağırışıp çığırmaları, araba vapuru iskelesi, deniz kenarı, çarşı içindeki sinema...

–Bak, bak bir kaplumbağa geçiyor! diye bağırdı karşı cumbaya. Toz toprak içinde araba. Nereden gelirler kimbilir? Benim de bir arabam olsa!

Çenesiz kadınlara benzeyen şu külüstür Volkswagen'ne, küçücük bir Ford'a bile razıydı.

–Aman kardeş sen de! Hiç arabaya binmemişsin gibi! dedi, kadın.

–Bindim bindim, ama dolmuşa. Benzer mi dolmuş özel arabaya? Dolmuşa bindin mi onun götürdüğü yere gidersin. Özel araba öyle mi, alır başını canının istediği yere gidersin.

–Baban gezdiriyor ya seni bol bol.

–Onunla gezmek, gezmek mi yani?

Patron yokken garajdaki arabalardan birine el atardı babası. Çekerdi arabayı evin önüne. Övünürdü üstelik elin arabasıyla mahalleye karşı.

–Senin baban gibisi doğrusu dostlar başına! dedi, kadın. Kazandığını eline veriyor. Sigarası yok, içkisi yok. Evlenmedi bile senin yüzünden. Ne istersen onu yapıyor. Okulu bıraktın da ağzını açmadı fakir. Roman istersin roman alır, bütün artist dergilerini eliyle getirir. Sinema dersin sinema. Giysi de alıyor, pabuç da alıyor. Araba resimleri dolu kitapları getirmese eve keşke, aklını alıyor o resimler senin valla.

Kız, başını kollarına yaslamış, yokuş başına bakıyordu, dalgın. Sesini çıkarmadı. Neden sonra içini çekerek,

–Meret! Buradan da en kötü arabalar geçer, dedi yavaşça.

–Büyük arabalar aceleleri olduğu zaman geçerler, dedi kadın. Zaten onların bu sokağa girmesini yasaklamak gerek. Evler sarsılıyor, duvarlar dökülüyor.

Yokuşun yukarısına koskocaman bir tabela koydurmuştu Muhtar. Tabelada 'Kamyonlar giremez,' diye yazılıydı. Aşağıda, pazar kurulduğunda tabelanın yanına taşlar dizerlerdi arabalar da girmesin diye. En çok Hacı'nın torunu oynardı bu oyunu, pazar olmadığı günlerde de taşları

dizerdi. Babası, kaç kez arabalar girmesin diye, Belediyeye gitmişti. Ev dayanmaz, sarsıntıdan çöker diye, korkardı karşıdaki Arabiko gibi. Bu yüzden Sarı Kâhyayla bir olup evlerin bellerine koskocaman kalaslar dayamışlardı. Gece-leri kamyonlar geçerken bir sallanırdı ki ev, beşik gibi! Güldü kız, kendi kendine. Karşı cumbaya doğru eğildi.

—Sen adam olsan inerdik aşağıya, dedi. Rıhtımda do-laşırdık. Orada ne çok araba var, biliyor musun? Ne araba-lar hem de! Bir pasta yer, sinemanın resimlerine bakar dö-nerdik.

—Kardeş, korkarım ben bilirsin! dedi kadın. Yetişt-i-rirler herife. "Sen yokken sürttü," derler.

Bebesi uyumuştı kucığında. Memesini yavaşça ağzın-dan çekip entarisinin içine soktu.

—Kim söyleyecek? dedi kız.

—Hem sonra çocuk var.

—Uyudu işte, koyuver beşiğine. Nedir, bir gider geli-riz, bir saat bile sürmez!

—Dedim sana, korkarım benim heriften, yapamam.

— Bok yesin kerata! diye, küfrü bastı kız.

Kadın çekildi pencereden. İçerde, duvardan duvara halkalara bağlı kırmızı yorgandan beşiğe güzelce yerleş-tirdi uyuyan bebeyi. Pencereye dönmemek için odada oya-landı biraz. Kıza kızılıyordu, 'Çıkalım,' diye üstelediği için. Her şey de elin kızına anlatılmaz ya. Komşuymuş diye. Onun cumbası burnunun dibinde olmasa, hani daha da ra-hat edecekti. Memelerime bakıyor, saçlarıma bakıyor, her yerime ayrı ayrı bakıyor. En çok görmelerinden sakındığı yerlerine bakarlardı beyazlar. Karalığımı görürler hep ka-ralığımı. Amerika'da karaları linç eder, öldürürlermiş! Bu-rada öylesi yoktu, ama beyazların arasında bir kara leke gi-bi göze battığını pek güzel biliyordu. Her zaman saklan-mak istemişti onlardan. Büyük hanımlardan, kendisine 'Karadut' adını takan o küçük piçten, onun alaylarından kurtulmak için kaçmıştı. Bir zaman sürünmüştü el kapıla-rında. Sonraları çamaşıra, gündeliğe gitmeye başlamıştı.

Aşağı mahallede, tavan arasında yalnız yaşadığı günler en mutlu günleriydi belki de. İsteddiği zaman perdeleri çekip saklanmak, karanlığın içinde, karalığını unutup tek başına yaşamak elindeydi o zamanlar. Kollarının ağrısı başlamıştı sonra. İki ay hastanede yatmıştı, boynundaki altına kadar nesi var, nesi yoksa satıp, elektriğe gitmişti günlerce, yarı çalışır yarı çalışmaz, sürünerek. Dizlerine kramp geldiğinde yarı kötürüm yere düşerdi çamaşır teknesinin önünde. Sonra Sarı Kâhya çıkmıştı karşısına. Sevda perişan ediyordu insanı. Aklını çelmişti açıkçası kerata. Gül gibi evinde oturur, kendi çamaşırını yıkarsın bundan sonra... diye. Ne bileceksin zorba, çapkın, kumarbaz itin biri olduğunu? Arap karıları azgın olurmuş, Araplar erkek delisiymiş. Sevmek, sevişmek de mi ayıp, rengi kara olanlara. Koynuna girdiğinde herif bir çullanırdı üstüne! Sevişmenin kaç yolu varsa bilirdi namussuz. İnsanı deli eder, sonra da alaya alır, "Azgın Arap, azgın orospu!" diye bağırırdı. Kıskaçlığına kıskaçtı. Kimse bilsin istemezdi kışkırdığını, beni sevdiğini! inanıyordu sevildiğine. Herif bu sevgiyi ayıp gibi saklardı, belki o yüzden kaçıp giderdi evden başını alıp. Ben onun ayıybıyım. Durmadan geçerdi bu düşünce kafasından. Zehir dolardı içi. Arap karısını koluna alıp çıkamazmış insan içine. Sokak yok Arap karısına, sinema, dağ bayır dolaşmak yok, rıhtıma inmek bile yasak! Nasıl anlatırsın bütün bunları o deli bozuk kıza. Kimbilir nelerdeydi herif? Karılarla kapalı kötü evlerden birinde. Ak pak, sarışın karılar! Geldiğinde anlatırdı bir bir utanmadan. Hınç alırdı aklınca. Neden ama? Karalığımdan, lanet olsun! dedi kadın yavaşça, dişlerinin arasından. Bütün o yıl sürüsüne, ne kadar beyaz varsa dünyada hepsine lanet olsun! Eğilmiş salıncakta uyuyan bebesine bakıyordu. Oğlan inşallah babası olan zalime benzemez, anasından utanmaz, çektirmez karalığımı başıma vurup, diye düşündü. Bir yandan da onun babasına benzemesini istemekten kendini alamıyordu, onun gibi sarışın, onun gibi efe, korkusuz, rezil, çapkın! Küfrü basıyordu içinden. Onun karşı kı-

za bile göz attığını biliyordu. Mahalle namusu, komşuluk hatırı olmasa.

Geceleri, kızı soyunurken yakalamak için perde aralarından gözlediğini kaç kez görmüştü. Bir şey denmez ki zebaniye! Görmezlikten gelirsin, hepsi bu! Çapkınlığı bir yana, herifin becerikliliğine diyecek yoktu bak! Ekmeğini taştan çıkarırdı. Bitmez tükenmez kumar borçları olmasa! Korkusuzdu. Gücüne güvenirdi. Çarşı içinde çekinirlerdi ondan. Rıhtım sokağındaki yan arsayı dışçiden yıllığına kiralamıştı. Dizim dizim dizerdi arabaları oraya. Çok kişi Sarı Kâhyaya bırakmak isterdi arabasını. Güvenirlerdi ona. Severlerdi de hayırsızı! Çakır gözlerini kısarak bir gülüşü vardı!

İçini çekerek salıncağı sallamaya koyuldu. Eğilip eğilip bakıyordu bebesine. Sevinç dolduruyordu içini ona bakarken. Rahatça gülebiliyordu. Şuna bak, melekler gibi uyuyor. Kim der bunun anası Arap diye. Kurnaz bir anlamla parlıyordu gözleri. İyi ki geceler vardı. Karanlıkta renkler belli olmazdı. O kadar da kara sayılmazdı ya. Görünmeyen yerleri yüzünden, ellerinden daha da beyazdı. Beli, karnı, memeleri! "Seni yağlı kayış, seni marsık seni!" Neler demezdi herif sevişirken! Kayış kariya, Arabın marsığına küfredersin de yatağa girince neden sarılırsın sevdalı, sımsıcak öyle? Garip şeyler gelirdi aklına sırasında. Akşamları en çok, Sarı Kâhyayı beklerken: Şöyle bir gelse vurulmuş, ezilmiş! Kariya düşürse 'Aman kız, gel kaldır beni, ocağına düştüm kız!' diye. Adam, dev gibi, koskocaman canlandı gözlerinin önünde. Kapıdan girerken başını vurmamak için eğilirdi. Kızgın, öfkeli her zaman! Erkek milleti bu! Ne beklersin başka. Çilendir çekeceksin! Son günlerde kötü rüyalar görüyordu. Belki hiç dönmeyecekti bu kez! Geçen akşam rüyasında yüzlerini görmediği kişiler üzerine saldırmış derisini yüzmüşlerdi. Acı duymamıştı, korkmuştu yalnızca. Sonra da, o pis kara kılıfın içinden süt gibi beyaz çıktığını görünce bir sevinmişti, bir sevinmişti!.. "Hayırdır inşallah!" dedi, kendi kendine. Bunu Ebenin annesine anlatıp tabir ettirmek istiyordu. Nasıl ol-

sa uğrardı o dedikoducu cadı, hatır sormak bahanesiyle Kâhyanın gelip gelmediğini kollamaya. Gündüzleri rahattı doğrusu. Çocuk, yemek, evi silip süpürmek, bezleri yıkmak, öyle bir geçiyordu ki saatler. Sevdiği şeylerin başında gelen de cumba sefasıydı. Hele oğlan huysuzluk edip ağlamadığı zamanlar! Gene de şükür olsun, gene de!.. Kızın bir yerde hakkı vardı. Aç açık sayılmazdı. Başında bir dam olduğuna göre ve sonra tatlılar tatlısı bebesi. Nasıl olsa dönerdi eve herif. Bugün değilse yarın, öbür gün...

Birdenbire dibinden zangırdayıp sallandı ev. Gene büyük bir araba geçmiş olmalıydı. Allah kahretsin, hele şu kamyonlar yok mu! İşarete aldirmeden iniyorlardı yokuşu. Kızın sesini duydu. Cıyak cıyak bağıırıyordu birilerine. Salıncağın ipini bırakıp yalınayak koştu cumbaya.

– Bak! dedi, kız, bak şuna! Ulan... Ulan... Ulan!..

Bir şey görmedi kadın. Uzaklaşan, uçak sesine benzer bir ses duydu yalnız.

– Bir Jaguar! dedi kız. Spor bir Jaguar, harika bir şey!

– Nedir? Ben gördüm mü hiç öylesini? diye saf saf sordu kadın.

Kızın o güç araba adlarını nasıl olup da aklında tutabildiğine şaşar kalırdı hep. Onun kendisinden üstün bir kişi olduğunu kabulleniyordu. Korkar, çekinirdi biraz. Güzellikinden, pervasızlığından, belki de derisinin sedef içi gibi pembe-beyazlığından.

Kızın gözleri, kaybolan arabanın arkasındaydı. Dalgın dalgın,

– Çok pahalı bu arabalar, dedi. Babam söyledi, yüzbinden yukarıymış. Öyle uçak gibi ses çıkarıyor ya, fiyatı işin. Egzozu bozuyorlarmış ses versin diye. Böylesini ilk kez görüyorum. Radyosunu da açmış, ne keyif! İçinde esmer bir oğlan vardı, bana baktı.

– Hangisi daha güzeldi, adam mı, araba mı? diye şakalaşmaya yeltendi kadın.

Omuz silkti kız.

Peride Celal

JAGUAR

Beş öykü var bu kitapta. Kitaba adını veren *Jaguar*, roman özelliği taşıyan bir uzun öykü. Bir eski İstanbul mahallesi. Arabaların güçlükle geçtiği daracık bir eski sokak. Her araba geçişinde sarsılıp sallanan eski ahşap evler. Bu evlerden birinde yeniyetme bir kız. Bütün gün evin cumbasından, dışarıdan geçen arabaları gözlüyor. Bütün tutkusu arabalar. Ama bir gün yoldan geçen Jaguar marka siyah araba aklını başından alıyor ve bir aşk başlıyor. Değerli romancımız *Peride Celal*, yayıncımıza yazdığı bir mektubunda *Jaguar* için şunları söylemiş:

'Jaguar, benim çok önem verdiğim bir uzun öykü. Çünkü ilk kez bir insanı değil, bir arabayı öykü kahramanı olarak düşündüm ve ele aldım. Bir nesneydi öykü kahramanım. Ve insanlar arasındaki toplumsal, sınıfsal uçurumu anlatmakta bana çok yardımcı oldu.'

Bu uzun öyküden başka, kitapta yer alan 'Putana', 'Bir Yaz Gecesi Öyküsü', 'Çocuk' ve 'Plajda' adlı birbirinden güzel öyküleriyle edebiyatımızın bu onurlu yazarını bir kez daha seveceğinize inanıyoruz.

ISBN 975-510-659-6

789759106599